

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „ES energetikos politikos išorės dimensijos“

(2016/C 264/04)

Pranešėjas: Vitas MAČIULIS

Taryba, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 262 straipsniu, 2015 m. gruodžio 16 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

„ES energetikos politikos išorės dimensijos.“

Išorės santykių skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2016 m. balandžio 19 d. priėmė savo nuomonę.

516-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. balandžio 27–28 d. (2016 m. balandžio 28 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 143 nariams balsavus už, nė vienam nebalsavus prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos. Siekiant konsoliduotos ir atsparios ES energetikos išorės politikos

1.1. Energetika yra neatsiejama tarptautinės politikos dalis ir šiuo metu ES darbotvarkėje jai teikiamas prioritetas. Tam tikri tarptautiniai subjektai energetiką bando naudoti kaip priemonę politiniams tikslams pasiekti, todėl, gindama savo piliečių interesus, ES turėtų neprarasti budrumo energetikos klausimais.

1.1.1. Energetikos politikos išorės dimensijai nepaprastai svarbūs trys veiksniai: įvairinimas, „kalbėjimas vienu balsu“ ir tinkamai išvystyta vidaus energetikos sistema.

1.2. ES energijos šaltinių, tiekėjų ir maršrutų įvairinimas yra esminės svarbos išorės energetikos politikai. Kaip pabrėžiama ES energetikos sąjungos strategijoje, pagrindinė ES problema yra ta, kad daugiau kaip pusė visos suvartojamos energijos yra importuojama, o tai privaloma užtikrinti tam tikra prekybos politika.

1.2.1. Energijos importo partnerių ratas turi būti plečiamas nuolat ieškant naujų, patikimų ir nuspėjamų energijos tiekėjų ir užmezgant su jais dialogą.

1.2.2. Nauji dideli infrastruktūros projektai, kuriais prisidedama prie įvairinimo siekių, turėtų derėti su energetikos sąjungos strategijos tikslais ir visiškai atitikti ES *acquis*. Jie taip pat turėtų visiškai atitikti tikslą sukurti decentralizuotą energetikos sistemą, kurioje atsinaujinančiųjų išteklių energijai tenka svarbus vaidmuo.

1.2.3. Turėtų būti skatinamas privačiojo ir politinio sektorių atstovų bendradarbiavimas siekiant rasti tinkamiausius būdus ir partnerius išorės energetikos plėtojimui. Visada turi būti atsižvelgta į energetinio saugumo ir tvarumo tikslus.

1.3. Nepaisant įvairiose valstybėse narėse esančių skirtingų energijos rūšių derinių, energijos importo struktūros ir įprastų partnerių, privaloma toliau „kalbėti vienu balsu“. Bendra ES vidaus pozicija – tai stiprios išorės dimensijos pagrindas.

1.3.1. EESRK primygtinai ragina valstybes nares derinti savo individualius energetikos interesus ir nuolat užtikrinti tarpusavio solidarumą ir skaidrumą.

1.3.2. EESRK palankiai vertina 2016 m. vasario 16 d. Komisijos pasiūlymą sustiprinti esamą keitimosi informacija apie tarpvyriausybinis susitarimus bei teisiškai neprivalomas priemones mechanizmą.

1.3.3. Svarbus ES išorės energetikos politikos aspektas turėtų būti bendri aplinkosaugos ir branduolinės saugos standartai ES kaimyninėse šalyse vykdomuose energetikos projektuose. Energijos pirkimas iš šalių, kurios nesilaiko šių standartų, turėtų būti ribojamas.

1.4. Stipri vidaus energetikos sistema yra esminis dalykas siekiant sumažinti išorinį poveikį: vienas iš pagrindinių energetikos sąjungos aspektų – nepriekaištingai veikiančios ir skaidrios ES energijos vidaus rinkos sukūrimas. Ji tiesiogiai paskatintų veiksmingesnį ES požiūrį į išorės energetikos klausimus.

1.4.1. Turi būti sukurtos visos būtinos energetikos infrastruktūros dalys, kad būtų galima optimizuoti ir racionalizuoti energijos išteklių importą į ES.

1.4.2. EESRK pabrėžia, kad į ES vidaus rinką būtina visiškai integruoti visų valstybių narių energetikos tinklus ir sistemas ir užtikrinti, kad jie veiktų visiškai sinchroniškai.

1.4.3. Būtina išsaugoti ES energijos gamintojų konkurencingumą sukuriant vienodas sąlygas Europos ir ne Europos energijos gamintojams.

1.4.4. EESRK ragina, kad, rengiant ir įgyvendinant ES energetikos išorės politiką būtų atsižvelgiama į būtinybę užtikrinti Europos pramonei ir ypač daug energijos naudojančioms pramonės sektoriams konkurencingą, stabilų ir prognozuojamą energijos tiekimą, kad jie galėtų veikti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip jų tarptautiniai konkurentai.

1.5. Į ateitį orientuotoje energetikos politikoje, kuri padėtų siekti ES išorės tikslų, įskaitant su COP21 susitarimu susijusius tikslus, visų pirma turi būti sistemingai vadovaujama Europos klimato kaitos politikos tikslais ir atsižvelgiama į tarptautinės bendruomenės pastangas mažinti klimato kaitą konkrečiai plėtojant tris svarbius veiksnius: atsinaujinančiosios energijos išteklius, energijos vartojimo efektyvumą bei mokslinių tyrimų ir technologinę plėtrą.

1.5.1. Atsinaujinančiosios energijos išteklių yra esminis elementas didinant energetinį saugumą ir mažinant priklausomybę nuo importo.

1.5.2. ES turėtų ypatingai stengtis išlaikyti pirmaujančią poziciją šioje srityje.

1.5.3. Energijos vartojimo efektyvumas yra vienas svarbiausių dalykų mažinant ES suvartojamos energijos kiekį ir atitinkamai mažinant importuojamos energijos kiekį. Todėl labai svarbu mažinti privačių ir komercinių vartotojų energijos išlaidas.

1.6. Moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai turėtų būti skiriama pakankamai išteklių, kurie padėtų didinti efektyvumą ir mažinti energijos gamybos sąnaudas. Šiuo atžvilgiu akivaizdžiai svarbus yra ir tarptautinis bendradarbiavimas.

1.7. Kadangi energija turėtų būti įperkama vartotojams ir prisidėti prie pramonės konkurencingumo, EESRK ragina Komisiją ir nacionalines Vyriausybes suteikti svarbų vaidmenį pilietinei visuomenei, socialiniams partneriams ir vartotojų organizacijoms. Dėl šios priežasties EESRK prašo surengti Europos dialogą energetikos klausimais ir Europos energetikos forumą, kuriuose dalyvautų visi suinteresuotieji subjektai. Tai itin svarbu siekiant sukurti pažangią, veiksmingą ir tvarią ES išorės energetikos politiką.

1.7.1. EESRK privalo sutelkti savo tarptautines organizacijas, kad jos atliktų aktyvų vaidmenį kuriant veiksmingą ir atsparią ES išorės energetikos politiką.

2. Aplinkybės

2.1. Energetikos klausimai svarbia ES politinių diskusijų tema tapo visai neseniai ir Europos Komisijos darbotvarkėje jiems pradėtas teikti prioritetas. EESRK taip pat vykdo veiklą energetikos politikos išorės dimensijos srityje ir jau paskelbė keletą nuomonių šia tema ⁽¹⁾.

2.2. Atsižvelgiant į didėjančią ES priklausomybę nuo importuojamos energijos, visų pirma naftos ir dujų, ES energetikos politikos išorės dimensija tampa svarbiausia, siekiant užtikrinti energijos tiekimo saugumą.

2.2.1. Daugiau kaip pusė (53,2 %) ES bendrojo vidaus energijos suvartojimo sudaro importas. ES importuoja 44,2 % kietojo kuro (iš kurio daugiau kaip pusė yra akmens anglis), 87,4 % naftos ir naftos produktų ir 65,3 % gamtinių dujų (2013 m. „Eurostato“ duomenys).

2.2.2. Šie skaičiai akivaizdžiai parodo ES priklausomybės nuo prekybos su trečiųjų šalių tiekėjais mastą. Todėl tais atvejais, kai tiekėjai yra nepatikimi ar neprognozuojami arba kai infrastruktūra nėra tinkamai prižiūrima, gali kilti didelis pavojus visos ES energetiniam saugumui.

3. Įvairinimo svarba plėtojant išorės energetikos santykius

3.1. Šaltinių, tiekėjų ir maršrutų įvairinimo srityje ES turėtų ieškoti naujų bendradarbiavimo galimybių ir stiprinti esamas energetikos srities partnerystes su trečiosiomis šalimis.

3.2. Labiausiai tikėtina, kad artimiausioje ateityje Rusija išliks pagrindinė ES energijos importo partnerė. Tai ypač pasakytina apie dujotiekiais tiekiamas dujas.

3.2.1. Pagrindinis Rusijos prioritetas – bent jau išlaikyti jai palankią padėtį ES energijos rinkoje, kuri yra ir didžiausia jos energijos eksporto rinka, ir labai patikimas klientas.

3.2.2. „Nord Stream II“ dujotiekio projektas, kuriuo siekiama didinti gamtinių dujų eksporto į ES apimtį, šiuo metu yra vienas pagrindinių klausimų Rusijos darbotvarkėje. Europos Sąjungoje buvo išsakyta nuogastavimų dėl to, kad šis projektas galbūt galėtų prieštarauti ES energetikos sąjungos strategijai dėl dujų tiekimo įvairinimo. EESRK manymu, svarbiausia, kad Komisija kruopščiai įvertintų projektą „Nord Stream II“ ir jo atitiktį ES *aquis* ir trečiajam energetikos teisės aktų rinkiniui, taip pat energetikos sąjungos strategijos tikslams, visų pirma dėl energijos išteklių, tiekėjų ir tiekimo kelių įvairinimo.

3.2.3. Rengiant bendrą ES poziciją dėl „Nord Stream II“, būtina atsižvelgti į kiekvienos valstybės narės interesus. Sprendimas neturėtų būti grindžiamas vien tik komerciniais šio projekto aspektais, visų pirma atsižvelgiant į Rusijos polinkį naudoti energetiką kaip įrankį geopolitiniams tikslams.

⁽¹⁾ 1) „Pilietinės visuomenės indėlis į ES ir Vidurinės Azijos strategijos peržiūrą“, EESRK nuomonė, OL C 242, 2015 7 23, p. 1.
2) „Energetikos sąjungos strateginė programa“, EESRK nuomonė, OL C 383, 2015 11 17, p. 84.
3) „Energetika – Vakarų Balkanų vystymosi ir aktyvesnio stojimo į ES proceso veiksnys“, EESRK nuomonė, OL C 32, 2016 1 28, p. 8.
4) „Svarbiausių importuojamų prekių užtikrinimas Europos Sąjungai vykdant dabartinę prekybos ir kitų susijusių sričių politiką“, EESRK nuomonė, OL C 67, 2014 3 6, p. 47.
5) „Tarpvyriausybinių valstybių narių ir trečiųjų šalių energetikos susitarimai“, EESRK nuomonė, OL C 68, 2012 3 6, p. 65.
6) „Pilietinės visuomenės dalyvavimas kuriant būsimą Europos energijos bendriją“, EESRK nuomonė, OL C 68, 2012 3 6, p. 15.
7) „ES energetikos politikos išorės dimensija“, EESRK nuomonė, 2009 OL C 182, 2009 8 4, p. 8.

3.3. Tarptautinėje arenoje svarbi ES partnerė yra Norvegija, kuri turi tokius pačius politikos prioritetus, įskaitant energetikos sektorių. Būdama Europos ekonominės erdvės susitarimo nare, Norvegija priklauso ES vidaus rinkai.

3.3.1. Tikėtina, kad vis svarbesnė taps Šiaurės dimensija ir bendradarbiavimas šiauriniuose regionuose dėl naftos ir dujų telkinių Arkties vandenyne. Tačiau, jeigu ir kai įmonės pradės rimtai žvalgyti galimus išteklius šiame regione, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas ekologiškai pažeidžiamai aplinkai.

3.4. ES bendradarbiavimas energetikos srityje su pietinėmis ir rytinėmis Viduržemio jūros regiono partnerėmis įgijo naują postūmį neseniai sukūrus regionines platformas tokiose srityse kaip dujos, elektros energija, atsinaujinantieji energijos ištekliai ir energijos vartojimo efektyvumas. Šios platformos, tikėtina, bus naudingos skatinant ir plečiant bendradarbiavimą energetikos srityje.

3.5. Atsižvelgdama į tai, kad Vidurinė Azija yra turtingas energijos ištekliais strateginės svarbos regionas, Europos Sąjunga nusprendė kurti su ja ilgalaikius ir stabilius santykius. Kaip pažymima Užsienio reikalų tarybos išvadose dėl 2015 m. birželio 22 d. priimtose ES Vidurinės Azijos strategijos, ES ragina stiprinti ryšius energetikos srityje, taip prisidedant prie abipusio energetinio saugumo.

3.6. Kaspijos jūros regiono jungtis su ES rinka per pietinį dujų koridorių atvers naujas galimybes prekybai dujomis ir padės siekti ES įvairinimo tikslo. Transanatolijos gamtinių dujų dujotiekis (TANAP) bus pagrindinė jungtis su Adrijos jūros dujotiekiu (TAP) dalis.

3.7. Vis svarbesnę vietą ES darbotvarkėje užima santykiai su JAV energetikos srityje, tai taip pat atsispindi ES ir JAV energetikos tarybos darbe. Šiuo metu dėl netradicinės dujų gavybos JAV įsivyravo pigių dujų laikotarpis. ES turėtų pasinaudoti šia proga ir paskatinti transatlantinės prekybos suskystintomis gamtinėmis dujomis (SGD) vystymą, nes tai labai padėtų įvairinti energijos tiekimą.

3.7.1. Transatlantinė prekybos ir investicijų partnerystė (TPIP) galėtų tapti svarbia priemone, be kita ko, transatlantiniam energetiniam saugumui didinti. EESRK primygtinai ragina šalis dėti visas pastangas, kad būtų tinkamai sprendžiami susitarime numatyti energetikos klausimai.

3.8. ES energetinis saugumas yra glaudžiai susijęs su kaimyninių šalių energetikos reikalais, ir tai reiškia, kad ES toliau turėtų glaudžiai bendradarbiauti su savo kaimynėmis ir plėsti abipusiai naudingo bendradarbiavimo apimtis.

3.8.1. EESRK ragina Komisiją toliau stiprinti Energijos bendriją, ypač siekiant ES energetikos *acquis* įgyvendinimo susitariančiųjų šalių požiūriu⁽²⁾.

3.8.2. Pagrindinis Energijos bendrijos tikslas – išplėsti ES energijos vidaus rinką. ES turi toliau stiprinti bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis ir jų pilietine visuomene, kad sukurtų tikrą visos Europos energijos rinką. EESRK palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl tiekimo saugumo reguliavimo tiesiogiai įtraukiant Energijos bendrijos šalis.

3.9. Panaikinus tarptautines sankcijas Iranui, ES turi pasinaudoti proga ir, atsižvelgdama į galimą Irano vaidmenį įvairinant ES energijos tiekimo šaltinius, atkurti santykius energetikos srityje.

3.10. ES taip pat turėtų paspartinti ir sustiprinti pastangas sutvirtinti partnerystę su tokiomis skirtingomis, tačiau svarbiomis trečiosiomis šalimis kaip Kanada, Turkija ir Alžyras. EESRK palankiai vertina tai, kad 2015 m. su šiomis šalimis vykdytas aukšto lygio dialogas energetikos klausimais.

⁽²⁾ Susitariančiosios šalys – Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Kosovas, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Moldova, Juodkalnija, Serbija ir Ukraina.

3.11. Energetikos matmuo turėtų būti tinkamai įtrauktas į visus prekybos susitarimus su trečiosiomis šalimis. Be to, energetikos susitarimai su trečiųjų šalių tiekėjais turi visiškai atitikti ES teisės aktų nuostatas ir energetinio saugumo principus.

4. „Kalbėjimo vienu balsu“ ir vienodo požiūrio į energetikos klausimus svarba

4.1. 2015 m. liepos 20 d. Užsienio reikalų taryba priėmė Diplomatinės energetikos srityje veiksmų planą (EDAP), kad paremtų Energetikos sąjungos strategijos išorės dimensiją. Šiuo planu siekiama stiprinti bendrą poziciją, kad pagrindiniais energetikos srities klausimais ES „kalbėtų vienu balsu“ ir kad energetikos tikslų būtų siekiama solidariai ir vadovaujantis bendrais interesais, o ne grąžinant energetikos politiką nacionalinei kompetencijai.

4.1.1. Pagrindiniai EDAP punktai apima diplomatinę energijos šaltinių, tiekėjų ir maršrutų įvairinimo rėmimą, bendradarbiavimo su tranzito šalimis (visų pirma Ukraina) ir pagrindiniais trečiųjų šalių partneriais energetikos srityje stiprinimą, tolesnę Energijos bendrijos stiprinimą ir ES strateginio bendradarbiavimo su energetika susijusiomis daugiašalėmis iniciatyvomis palaikymą.

4.2. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu buvo sukurtas keitimosi su tarpvyriausybiniams susitarimams susijusios informacija mechanizmas, siekiant užtikrinti tokių susitarimų teisinį aiškumą ir skaidrumą, taip pat jų atitikti ES teisės nuostatoms. 2016 m. vasario mėn. Komisija pateikė pasiūlymą, sustiprinantį esamą mechanizmą.

4.2.1. EESRK palankiai vertina pastangas užtikrinti ES susitarimų su trečiosiomis šalimis⁽³⁾ teisinę atitiktį ir skaidrumą, todėl pritarė galimam dabartinio keitimosi informacija mechanizmo stiprinimui.

4.3. ES turėtų toliau laikytis savo įsipareigojimo remti ir nuolat tobulinti aplinkosaugos ir branduolinės saugos standartus trečiosiose šalyse.

4.3.1. Visų pirma būtinas dėmesys ES pasienyje trečiųjų šalių statomoms branduolinėms jėgainėms (pavyzdžiui, Astravo branduolinei jėgainei Baltarusijoje, kuri, kaip nustatyta, neatitinka Espo konvencijos sąlygų). ES turėtų trečiosioms šalims pabrėžti, kad svarbu užtikrinti visapusišką tokių projektų saugą pagal TATENA branduolinės saugos konvenciją ir kitus susijusius tarptautinius susitarimus. Komisija turėtų sustiprinti pastangas užtikrinti, kad šalys, kurios sutiko pagal ES taisykles atlikti branduolinės saugos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kuo skubiau įvykdytų šį savo įsipareigojimą. Be to, nesaugių jėgainių prieiga prie ES energijos turėtų būti ribojama.

5. Stiprios vidaus energetikos sistemos poveikis

5.1. Stipri vidaus energetikos sistema tiesiogiai sukuria atsparią išorės poziciją. Todėl ES turėtų siekti suvienodinti savo vidinį požiūrį į energetikos klausimus.

5.2. Energetikos sąjungos strategija – tai prioritetinga iniciatyva, kuria siekiama konsoliduoti bendrą ES atsaką į problemas energetikos srityje. Kadangi energetinis saugumas yra ES ekonominės ir socialinės gerovės pagrindas, tai tampa valstybių narių, energijos gamintojų, vartotojų ir tranzito šalių bei tarptautinės bendruomenės (visos jos dalyvauja dabartinėse globalizuotose energijos rinkose) kolektyvine atsakomybe.

5.2.1. Pagrindinis energetikos sąjungos ramstis – tai valstybių narių tarpusavio jungčių gerinimas ir visiškas energijos vidaus rinkos *acquis* įgyvendinimas. Visiškai integravus ES vidaus rinką, padidės energijos tiekėjų konkurencija, o tai savo ruožtu užtikrins galutiniam vartotojams geresnes kainas.

⁽³⁾ Žr. 1 išnašos 5 punktą.

5.2.2. Kadangi suskystintų gamtinių dujų vis lengviau gauti visame pasaulyje, jos Europos Sąjungai atveria naujų galimybių įvairinti dujų tiekimą. Todėl vidinė SGD infrastruktūra turėtų būti stiprinama ir plečiama. Šiuo požiūriu EESRK palankiai vertina 2016 m. vasario mėn. Komisijos priimtą SGD ir dujų laikymo strategiją.

5.2.3. Visiška ES integracija reiškia „energetinių salų“ panaikinimą. EESRK pabrėžia, kad būtina visiškai integruoti visų valstybių narių energetikos tinklus ir sistemas į ES vidaus rinką, sukuriant fizinę infrastruktūrą tinklams sujungti ir galiausiai išsprendžiant trijų Baltijos valstybių sinchronizacijos klausimą⁽⁴⁾, nes šiuo metu jų elektros energijos sistemos veikimas priklauso nuo trečiosios šalies operatoriaus (Rusijos).

5.2.4. Būtina išsaugoti ES energijos gamintojų konkurencingumą. Turi būti nustatytos vienodos sąlygos Europos ir ne Europos energijos gamintojams, siekiant užtikrinti, kad ES konkurencijos taisyklių laikytųsi visi energijos rinkos dalyviai.

6. Į ateitį orientuota energetikos politika – svarbus išorės dimensijos veiksnys

6.1. Atsinaujinantieji energijos ištekliai sudaro tiesioginę galimybę ES ne tik sumažinti savo priklausomybę nuo importuojamo iškastinio kuro, bet ir padidinti savo energijos gamybos tvarumą. EESRK pripažįsta, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtojimas yra vienas svarbiausių veiksnių siekiant saugesnės ateities energetikos srityje. Tačiau, ES neturėtų pasikliauti buvusią sėkmę ir jai vertėtų ypatingai stengtis išlaikyti pirmaujančią poziciją šioje srityje. Be to, ES pareigūnai turėtų skatinti trečiąsias šalis nustatyti plataus užmojo tikslus atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje.

6.1.1. ES jau dabar žvelgia į ateitį po 2020 m. ir išklė dar platesnio užmojo tikslus 2030 metams. Norėdamos pasiekti bendrą tikslą – bent 27 % energijos pagaminti iš atsinaujinančiųjų išteklių – valstybės narės turėtų glaudžiau bendradarbiauti regionų lygmeniu toliau konsoliduodamos ES energetikos sektorių.

6.1.2. Klimato kaitos mažinimo atžvilgiu EESRK palankiai vertina COP21 susitarimą ir ES įsipareigojimą iki 2030 m. sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bent 40 % (palyginti su 1990 m. lygiu), kaip nustatyta klimato ir energetikos strategijoje. ES turėtų ne tik skatinti savo partnerius aktyviai dirbti šioje srityje, bet ir teikti praktinę pagalbą, jei manoma, kad tai būtina.

6.1.3. Decentralizuota energijos gamyba ir energijos kooperatyvai padėtų pasiekti ES kovos su klimato kaita ir energetikos tikslus. Jie sudarytų galimybę plačiau įtraukti visuomenę siekti energetinio nepriklausomumo ir saugumo savo šalyse ir visoje ES. Todėl turėtų būti taikoma geriausia praktika ekonomiškai savarankiškos energijos gamybos ir vartojimo srityje.

6.2. Energijos vartojimo efektyvumas taip pat yra tiesioginis būdas spręsti didelės ES energijos importo dalies klausimą. Visoje ES buvo nustatytas tikslas 2030 m. bent 27 % pagerinti energijos vartojimo efektyvumą (toks pats tikslas taikomas ir atsinaujinantiesiems energijos ištekliams), ir Europos Komisija deda rimtas pastangas įgyvendindama principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“. Savo ruožtu, energetikos sąjunga toliau remis geresnę prieigą prie finansavimo priemonių energijos vartojimo efektyvumui didinti, visų pirma transporto ir statybos sektoriuose, ir skatins valstybes nares savo politikoje didžiausią dėmesį skirti energijos vartojimo efektyvumui.

6.3. Siekiant išsaugoti technologijų pažangą energijos gamybos ir pažangaus paskirstymo srityse, būtina skirti pakankamai išteklių moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. Tai ypač svarbu atsinaujinančiosios energijos srityje, siekiant, kad jos gamyba būtų ekonomiškai ir patikima. Be to, reikėtų toliau vystyti pažangiąsias technologijas, pavyzdžiui, vandenilio, kuro elementų ir branduolių sintezės naudojimą energijos gamybai.

⁽⁴⁾ OL C 228, 2009 9 22, p. 84.

6.4. EESRK ragina ES imtis vadovaujamo vaidmens tvariai sprendžiant besivystančių šalių energetikos klausimus politikos priemonėmis ir iniciatyvomis, kuriomis siekiama išplėsti finansinę, techninę ir teisinę pagalbą. Parama švietimui ir mokymui atitinkamose srityse turėtų būti pagrindinė priemonė bendradarbiavimui su besivystančiomis šalimis plėsti.

7. Pilietinė visuomenė – aktyvi veikėja sprendžiant išorės energetikos klausimus

7.1. Vartotojai tikisi, kad energija bus prieinama ir skatins pramonės konkurencingumą, todėl EESRK ragina Komisiją ir nacionalines valdžios institucijas į energetikos srities reikalus įtraukti pilietinę visuomenę, socialinius partnerius ir vartotojų organizacijas bei palaikyti su jais atvirą dialogą. Tai labai padėtų geriau suprasti kylančius energetikos klausimus.

7.1.1. Energijos nepriteklis yra pasaulinė problema, kurios negalima nepaisyti nei ES vidaus, nei išorės energetikos politikoje. Būtina ištiesti pagalbos ranką tiems, kam kyla didžiausia grėsmė.

7.2. Pilietinė visuomenė turėtų rodyti daugiau iniciatyvos energetikos politikos formavimo procesuose. EESRK palankiai vertina 2016 m. vasario 11 d. ES ir Ukrainos pilietinės visuomenės platformos pasirašytą bendrą deklaraciją dėl energetikos, kuria siekiama stiprinti pilietinės visuomenės vaidmenį ir parengti atitinkamoms valdžios institucijoms rekomendacijas dėl teisinės valstybės principo.

7.2.1. Energetikos klausimai turi būti įtraukti į EESRK tarptautinių posėdžių darbotvarkę ir tapti svarbia tema diskusijose su šalių partnerių pilietine visuomene.

Briuselis, 2016 m. balandžio 28 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*
